

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 329/2024-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., Šumavská 3, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B2-23Cb/130/2013 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B2-23Cb/130/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava III v konaní sp. zn. B2-23Cb/130/2013 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava III **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **582,14 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

-

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B2-23Cb/130/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Žiada o priznanie finančného zadost'učinenia 6 000 eur a náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. V napadnutom konaní, ktoré začalo 4. júla 2013 podaním žaloby, sa žalobcovia – Vítkovské stajne, spol. s r.o., a [REDACTED] – domáhajú voči s'ťažovateľovi zaplataenia pohľadávky 10 746,28 eur z titulu užívania nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie o žalobe meritórne rozhodol rozsudkom zo 7. júna 2017, ktorý bol v júni 2018 odvolacím súdom zrušený a vec bola v júli 2018 vrátená na ďalšie konanie. Posledné pojednávajúce vo veci sa uskutočnilo 12. mája 2020, ďalšie súdom nariadené pojednávajúce boli z rôznych dôvodov odročené. V súčasnosti je vo veci určený termín pojednávajúce na 5. november 2024.

III.

Argumentácia s'ťažovateľa

3. Podľa s'ťažovateľa napadnuté konanie nie je ani po vyše desiatich rokoch od jeho začatia právoplatne skončené, pričom v blízkej dobe nemožno očakávať ani vyhlásenie rozsudku súdu prvej inštancie, keďže nebolo nariadené najbližšie pojednávajúce. Predmetnú vec nemožno považovať za zložitú, ide o bežnú agendu súdov a štandardný predmet konania, ktorým je peňažná náhrada za údajné neoprávnené užívanie nehnuteľnosti. S'ťažovateľ sa nedopustil žiadneho konania, ktoré by súdne konanie zbytočne predlžovalo. Súd počas štyroch rokov neuskutočnil pojednávajúce, termíny pojednávajúce nariad'oval s veľkým časovým odstupom, vo veci nesprávne rozhodol, čo nepredstavuje efektívnu činnosť súdu a má za následok priet'ahy v konaní. Konanie má pre s'ťažovateľa mimoriadny význam z dôvodu, že je dlhodobo v právnej neistote týkajúcej sa výsledku sporu, ktorý vzhľadom na výšku žalovanej sumy môže mať pre neho v prípade jeho neúspechu zásadný význam.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Súd vo veci priebežne konal, a to čo možno najplynulejšie s prihliadnutím na nadmernú zaťaženosť súdnych oddelení jednotlivých zákonných sudcov. K celkovej dĺžke konania však prispeli predovšetkým opakované žiadosti strán konania o odročenie nariadených pojednávajúcí z rôznych dôvodov. Viaceré pojednávajúce sa neuskutočnili alebo boli odročené aj z dôvodov spočívajúcich na strane s'ťažovateľa. Podľa vedenia súdu za priet'ahy v súdnych konaniach, resp. na dĺžku konaní vedených na tunajšom súde nenesie zodpovednosť tunajší súd a jeho sudcovia, ale samotný štát. Vzhľadom na personálnu poddimenzovanosť súdu nie je v kapacite sudcov tunajšieho súdu vybavovať veci bez priet'ahov. K predĺženiu konania prispeli aj opatrenia v súvislosti s evakuáciou budovy súdu z dôvodu nahlásených bômb a v rozhodnej miere aj nepriaznivá situácia vyvolaná šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a s tým spojené obmedzenia a opatrenia prijaté v justícii na zabezpečenie chodu súdov. Na uvedené skutočnosti by mal ústavný súd prihliadnúť pri posudzovaní dôvodnosti a výšky požadovaného finančného zadost'učinenia.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

7. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

8. Predmet napadnutého konania, ktorým je rozhodovanie o nároku zo zmluvy o nájme nehnuteľnosti, predstavuje štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto napadnuté konanie nemožno považovať za právne či skutkovo zložité. Na zložitost' veci nepoukázal ani mestský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti a túto neindikuje ani doterajší priebeh konania. Vec bola v zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu právne ustálená, pričom odvolací súd jasne usmernil súd prvej inštancie, v akom smere má doplniť dokazovanie (na posúdenie platnosti zmluvy o nájme a v závislosti od výsledku uložil posúdiť pasívnu vecnú legitímáciu žalovaného). Zdlhavý priebeh napadnutého konania preto nemožno ospravedlniť zložitost'ou veci.

9. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd zistil, že aj sťažovateľ významne prispel svojím správaním k jeho doterajšej dĺžke. Sťažovateľ sám zdržiaval postup v konaní v jeho úvodnej fáze, keď z dôvodu dlhodobého pobytu v zahraničí sa nezúčastnil prvého pojednávania (konaného 14. januára 2014) a ďalšie pojednávania nariadené na 20. marec 2014 a 6. február 2017 súd pre jeho neprítomnosť a na jeho žiadosť odročil. Vo februári 2014 požiadal súd, aby pojednávanie nariadil až v septembri 2014 a podobne v novembri 2016 žiadal nariadiť pojednávanie až po 31. máji 2017. Pokiaľ teda sťažovateľ kritizuje postup súdu a tvrdí, že súd nariad'oval pojednávania s veľkým časovým odstupom, v tomto prípade opomína svoj podiel na predĺžení konania. Na ťarchu sťažovateľa z pohľadu zbytočných prietahov v konaní možno pripísať tiež skutočnosť, že súdom uloženú povinnosť (na pojednávaní 27. januára 2015) predložiť listinný dôkaz (v lehote do 16. februára 2015) splnil až v júli 2015. Je potrebné poukázať aj na to, že sťažovateľ počas celej doby trvania konania neurgoval posun v konaní či rozhodnutie súdu, nepodal ani sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu. Počas konania si teda dostatočne nehájil svoje práva [*vigilantibus iura* (obdobne pozri aj III. ÚS 382/08

a III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)], o to zvlášť, ak bol riadne zastúpený advokátom. Na uvedené skutočnosti ústavný súd prihliadol pri úvahe o primeranosti finančného zadost'učinenia.

10. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského (okresného) súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, pričom zistil v jeho postupe nielen nečinnosť, ale aj neefektívnu činnosť.

11. Okresný súd bol vo veci nečinný najmä v období po zrušení jeho meritórneho rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie v júli 2018, keď uskutočnil len dve pojednávania (19. marca 2019 a 12. mája 2020) a následne zostal nečinný, keď síce nariaďoval pojednávania, tie však boli z rôznych dôvodov odročené (rodinné dôvody a účasť na školení zákonného sudcu, pandémie, zdravotné dôvody právneho zástupcu žalobcov). Zistené obdobie nečinnosti súdu ústavný súd hodnotí ako zbytočné priet'ahy v konaní.

12. Ústavný súd konštatuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

13. Dôkazom neefektívnej činnosti mestského súdu je zrušenie jeho meritórneho rozsudku odvolacím súdom z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti [dôvod v zmysle § 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku], keď odvolací súd vytkol súdu prvej inštancie, že svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil a nevysporiadal sa so základnými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie a v tomto smere nevykonal dokazovanie.

14. Vo vzťahu k obrane mestského súdu, ktorý poukázal na objektívne dôvody – na nadmernú zaťaženosť súdneho oddelenia a na celkovú nepriaznivú personálnu situáciu na súde, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Ani štátom prijaté protipandemické opatrenia nie sú dôvodom na zbavenie zodpovednosti súdu za plynulý priebeh napadnutého konania, ktoré začalo podstatne skôr pred nástupom epidémie COVID-19. V dôsledku nepriaznivej epidemiologickej situácie boli zrušené dve pojednávania (nariadené na 11. február 2021 a 7. december 2021), čo v kontexte 11 rokov trvajúceho konania predstavuje predĺženie konania len v zanedbateľnej časti. Možno preto konštatovať, že pandémia nemala výraznejší vplyv na predĺženie konania.

15. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadostučinenie 6 000 eur, ktorého výšku odôvodňuje dlhodobou pretrvávajúcim stavom právnej neistoty v jednoduchej veci, ktorý nemožno kvalifikovať inak ako *denegatio iustitiae*.

18. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

19. S poukazom na konštatovanú nečinnosť súdu v zistenom období a jeho neefektívnu činnosť, berúc do úvahy podiel sťažovateľa na vzniknutých prietahoch a jeho pasivitu v konaní, ktorá neindikovala stav jeho právnej neistoty, bolo podľa názoru ústavného súdu primerané priznať sťažovateľovi finančné zadostučinenie 2 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného zadostučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nárok na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľ vyčíslil v sume 582,14 eur. Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľa.

21. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu s 20 % DPH predstavuje sumu 856,75 eur. Keďže sťažovateľom uplatnená suma trov neprekračuje sumu vypočítanú podľa vyhlášky, ústavný súd mu priznal trovy v ním uplatnenej sume.

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu